

Reçu CLT / CIN / ITN

Le **29 MARS 2019**N° 0221**“ТАСДИҚЛАЙМАН”**

Ўзбекистон Республикаси

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги

Республика халқ ижодиёти ва маданий-

маърифий ишлар илмий-методик

маркази директори

А.Хайдаров

2015 йил "16" март

**Ўзбекистон номоддий маданий мерос объектларининг янгиланган
МИЛЛИЙ РЎЙХАТИ**

Т.р.	НММ объекти рақами	НММ объекти номи
Ўзликни намоён этишнинг оғзаки шакл ва анъаналари		
1	01.01	Афсона ва ривоятлар
2	01.02	Эртақлар
3	01.03	Достонлар
4	01.04	Мақол ва маталлар
Ижрочилик санъати		
	02.01	Мақомчилик санъати
5	02.01.01	Шашмақом
6	02.01.02	Хоразм мақомлари
7	02.01.03	Фарғона- Тошкент мақомлари
8	02.01.04	Дутор сурнай йўллари
9	02.01.05	Феруз
10	02.01.06	Ушшоқлар
11	02.02	Бахшичилик санъати
	02.03	Мумтоз ашула йўллари
12	02.03.01	Катта ашула
13	02.03.02	Сувора
14	02.03.03	Нақш
15	02.03.04	Мумтоз ашула ва ялла
16	02.03.05	Тановар
	02.04	Кўшиқчилик санъати (амалий ва ноамалий)
17	02.04.01	Мавриги
18	02.04.02	Қарсак
19	02.04.03	Маросим кўшиқлари
20	02.04.04	Халфачилик
	02.05	Рақс санъати
21	02.05.01	Хоразм рақслари – Лазги
22	02.05.02	Бухоро рақслари
23	02.05.03	Сурхон рақслари
24	02.05.04	Фарғона водийси рақслари
	02.06	Томоша санъати
25	02.06.01	Дорбозлик
26	02.06.02	Аския

27.	02.06.03	Масхарабозлик
28.	02.06.03	Қўғирчоқбозлик
29.	02.06.05	Халқ ўйинлари (болалар ва катталар)
Жамиятнинг урф-одат маросим ва байрамлари		
	03.01	Оилавий маросимлар
30.	03.01.01	Бешик тўй
31.	03.01.02	Суннат ёки хатна
32.	03.01.03	Мучал тўй
33.	03.01.04	Никоҳ
34.	03.01.05	Палов маданияти ва анъаналари
35.	03.01.06	Юз очди маросими
	03.02	Мавсумий маросимлар
36.	03.02.01	Наврўз
	03.02.02	Сумалак сайли
37.		
38.	03.02.03	Бойчечак биринчи гул маросими
39.	03.02.04	Рамазон
Табиат ва коинот билан боғлиқ урф-одатлар		
	04.01	Йил фасли билан боғлиқ
40.	04.01.01	Ёмғир ва шамол чақириш
	04.02	Маданий муҳит
41.	04.02.01	Бойсун туманининг маданий муҳити
42.	04.02.02	НММ муҳофазасида маҳалла тажрибаси
43.	04.03	Анъанавий табобат
44.	04.04	Чорвачилик, деҳқончилик ва боғдорчилик билан боғлиқ билим ва кўникмалар
Анъанавий ҳунармандчилик билан боғлиқ билим ва кўникмалар		
45.	05.01	Зардўзлик
46.	05.02	Кандакорлик
47.	05.03	Гиламчилик
48.	05.04	Дўппидўзлик
49.	05.05	Қўғирчоқсозлик
50.	05.06	Кулолчилик
51.	05.07	Ганчкорлик
52.	05.08	Ёғоч ўймакорлиги
53.	05.09	Каштачилик
54.	05.10	Миниатюра санъати
55.	05.11	Хаттотлик
56.	05.12	Заргарлик

**Зудлик билан муҳофаза остига олиниши лозим бўлган номоддий
маданий мерос объектларининг рўйхати**

1. Достончилик санъати
2. Қўбиз ижрочилиги

**ЮНЕСКОнинг Инсоният номоддий маданий мероси репрезентатив
руйхатига тавсия этилиши режалаштирилаётган объектлар рўйхати**

1. Бешик билан боғлиқ урф-одатлар
2. Халфачилик
3. Бахшичилик
4. Палов маданияти ва анъаналари

**ЮНЕСКОнинг Номоддий маданий мерос муҳофазасига оид энг яхши
тажрибалар реестрига киритиш учун тавсия этиладиган хужжатлар
руйхати**

1. “Маҳаллада номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш ва авлоддан-авлодга етказишда Ўзбекистон модели”.
2. “Марғилон хунармандчилиқни ривожлантириш маркази: Атлас ва Адрас тўқиш анъанавий технологиясини сақлаш”.

“APPROVED”

A. Khaydarov, Director,
Republican Scientific-Methodological
Center for Folk Art

16 March 2015

NATIONAL ICH LIST
of the Republic of Uzbekistan

No.	Number of ICH element	Name of ICH element
Oral traditions and expressions		
1.	01.01	Myths
2.	01.02	Legends
3.	01.03	Doston
4.	01.04	Proverbs and Parables
Performing arts		
	02.01	<i>Maqom art</i>
5.	02.01.01	<i>Shashmaqom</i>
6.	02.01.02	<i>Khorazm maqoms</i>
7.	02.01.03	<i>Ferghana-Tashkent maqoms</i>
8.	02.01.04	Dutar-surnay style
9.	02.01.05	<i>Feruz</i>
10.	02.01.06	<i>Ushshoq</i>
11.	02.02	Story-telling art of <i>Bakhshi</i>
	02.03	Uzbek classical music style
12.	02.03.01	<i>Katta ashula</i>
13.	02.03.02	<i>Suvora</i>
14.	02.03.03	<i>Naqsh</i>
15.	02.03.04	Uzbek classical music and <i>yalla</i>
16.	02.03.05	<i>Tanovar</i>
	02.04	Singing art
17.	02.04.01	<i>Mavrigi</i>
18.	02.04.02	<i>Qarsak</i>
19.	02.04.03	<i>Ceremonial songs</i>
20.	02.04.04	<i>Khalfachilik</i>
	02.05	Dancing art
21.	02.05.01	Khorazm dance – <i>lazgi</i>
22.	02.05.02	Bukhara dance
23.	02.05.03	Surkhon dance
24.	02.05.04	Ferghana Valley dance
	02.06	

		Performance art
25.	02.06.01	<i>Dorbozlik (Rope-walking)</i>
26.	02.06.02	<i>Askiya</i>
27.	02.06.03	<i>Maskharaboz art (Clown)</i>
28.	02.06.04	<i>Qoghirchoqbozlik (Puppetry)</i>
29.	02.06.05	<i>Folk games</i>
Social practices, rituals and festive events		
	03.01	Family rituals
30.	03.01.01	<i>Beshik ceremony</i>
31.	03.01.02	<i>Sunnat or khatna (Circumcision ceremony)</i>
32.	03.01.03	<i>Muchal birthday ceremony (according to twelve-year calendar cycle)</i>
33.	03.01.04	<i>Nikoh (Wedding ceremony)</i>
34.	03.01.05	Palov culture and tradition
35.	03.01.06	<i>Yuz ochdi ceremony</i>
	03.02	Seasonal rites
36.	03.02.01	<i>Navruz</i>
37.	03.02.02	<i>Sumalak festivity</i>
38.	03.02.03	First snowdrop blossoming ceremony
39.	03.02.04	<i>Ramazon</i>
Knowledge and practices concerning nature and the universe		
	04.01	Seasonal rites
40.	04.01.01	Ceremonies calling for rain and wind
	04.02	Cultural spaces (reserves)
41.	04.02.01	Cultural Space of Boysun
42.	04.02.02	The Role of Mahalla in ICH safeguarding
43.	04.03	Traditional medicine
44.	04.04	Knowledge and skills related to cattle breeding, gardening and farming
Traditional craftsmanship		
45.	05.01	Gold embroidery
46.	05.02	Patchwork
47.	05.03	Carpet weaving
48.	05.04	Skullcap embroidery
49.	05.05	Puppet-making
50.	05.06	Pottery
51.	05.07	Gypsum carving
52.	05.08	Wood carving
53.	05.09	Majolica art
54.	05.10	The Miniature art
55.	05.11	Calligraphy art
56.	05.12	Jewellery art

**List of ICH
in need of urgent safeguarding**

1. *Doston* story-telling art
2. *Qobiz* performing

**ICH elements recommended for inclusion into the UNESCO's Representative
List of Intangible Cultural Heritage of Humanity**

1. *Beshik* ceremony
2. *Khalfachilik*
3. Story-telling art of *Bakhshi*
4. *Palov* culture and tradition

**List of documents recommended for inclusion into the UNESCO registry of
the best experiences in Intangible Cultural Heritage safeguarding**

1. Uzbekistan model of ICH safeguarding and transferring to younger generations in Mahallas
2. "The Margilan Crafts Development Centre: Safeguarding of the Atlas and Adras Making Traditional Technologies"

МИНИАТЮРА САНЪАТИ

Ўзбек халқи қадимдан ўзининг санъатсеварлиги, санъатнинг барча турларини қадрлаши билан ном чиқарган. Айниқса, халқимиз орасида мусаввирлик санъати юксак қадрланган, мусаввирларга алоҳида ҳурмат-эътибор кўрсатилган. Асрлар оша инсонларга гўзаллик ҳадя этиб келаётган мусаввирлик, айниқса, унинг ўзига хос йўналиши бўлган миниатюра санъати узок йиллар давомида шаклланган, сайқалланган ижод туридир.

Шарқ миниатюрасининг нозик жиҳатлари, мураккабликлари ижодкордан катта меҳнат ва изланишни талаб этади. Миниатюра асарида табиатни, инсон-у жонзотларни, бир қарашда биз англамайдиган гўзалликни тасвирлаб, уни юксак санъат асарига айлантириш учун ижодкор кенг билим ва маҳорат, юксак савия, дид ва қобилият соҳиби бўлиши лозим.

Миниатюралар санъат сифатида китоб қўлёзмаларининг тарқалиши натижасида вужудга келган. Аввалдан Марказий Осиёда бу диний матнларни яхшироқ англаш учун расмли тасвирлар билан безатилган Мони китоблари бўлган. Кейинчалик ислом мони китоблари безакларидан кўпгина қисмини қабул қилди ва Мони Шарқ мусулмон мамлакатларида рассомлик санъати асосчиси сифатида тан олинди. XV асрга келиб Миниатюра санъати аслзодалар санъати тури сифатида кенг тарқалди. Айнан шу даврга келиб, “Самарқанд миниатюра мактаби”, “Ҳирот миниатюра мактаби”, “Бухоро миниатюра мактаби”, “Бобурийлар миниатюра мактаби” сингари ушбу йўналишдаги қатор ижодий мактаблар вужудга келган. XV-XVII асрларда Марказий Осиё тасвирий санъат мактабларида классик адабиётларга иллюстрация, портрет жанри ҳамда тарихий воқеалар тасвири узвий ва изчил мавзуга айланганлиги кузатилади.

Шарқ миниатюраси ривожда машҳур рассом Камолиддин Бехзоднинг хизматлари ниҳоятда катта бўлган. Ўша даврда Хирот мусаввирлик мактаби тенгсиз, шухрати жуда баланд эди. Хиротда яшаб, ижод қилган улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг машҳур “Хамса”сига киритилган турли ғазал ва дostonлар учун ишланган миниатюраларда ўша даврнинг бу соҳада эришган ютуқларини, мусаввирларнинг қалб кўрини, маҳоратини англаш мумкин.

Миниатюра санъати ҳозирги даврда ҳам ўз моҳиятини йўқотмаган. Ўзбекистонда миниатюра санъати билан шуғулланиб келаётган кўплаб рассомлар мавжуд. Улар ўз асарларини қоғоз ва териға чизадилар. Миниатюра санъатининг бошқа тасвирий санъат асарларидан фарқли икки жиҳатини кўрсатиб ўтиш мумкин. Биринчидан, миниатюра асарларининг ҳажми йирик бўлмайди, иккинчидан унда тасвирланган деталларнинг ҳажмида биринчи ва кейинги планларда фарқ бўлмайди, яни узокда жойлашган деталь ҳам биринчи пландаги деталь билан бир хил ҳажмда акс эттирилади.

**Республика маданият муассасалари
фаолиятини ташкил этиш илмий-методик
марказ директори А.Ҳайдаров**

Extract

THE MINIATURE ART

Uzbek people were famous from ancient times for appreciating the versatility of arts. Especially the art of painting was highly appreciated and special respect was shown to artists. Painting art which is presenting beauty to humanity through the centuries, especially its peculiar branch-the miniature art has been evolved and trimmed through the centuries.

Tenderness and complicatedness of miniature art requires from the creator huge labor and research. The master should possess stable knowledge and skills, high professionalism, taste and capability for creating masterpieces which describe nature, people and animals, beauty, which cannot be noticed at the first glance.

Miniature art appeared in connection with extension of handwritten books. In Central Asia, these were initially Manichaean books, which were decorated with paintings for a better understanding of the religious text. Later, Islam took much of the techniques of decorating the Manichaean book, and Mani was considered as the founder of painting in the Muslim East. By the 15th century miniature became the most common type of secular art. Coming exactly to this century, such creative schools as “Samarkand school of miniature”, “Khirot School of miniature”, “Boburids’ school of miniature” has been formed. In the XV–XVII centuries illustration to classic literature, portrait genre and the description of historical events became consistent and basic theme in art schools of Central Asia.

In the development of Eastern miniature, Kamoliddinh Bekhzod’s contribution was great. At that period Khirot School of miniature’s fame and glory was very high. The miniatures created for various ghazals and poems, included in the Navoi’s ‘Khamsa’ can be characterized by the accomplishments of the time, the soul and the skill of the artists.

Miniature art has not lost its significance even at present. There are many artists who are occupied with Miniature art. They draw their compositions on paper and on animal skin. Two distinctive features of the miniature art can be stated.

Firstly, the volume of the Miniature art objects is not large. Secondly, the details in the first and the subsequent plans will not be different- the distant details will be reflected in the same size as the details of the first plan.

The Republican scientific-methodical
center for organization of culture
institutions activity director A.Haydarov